

SINOĆ U 22 SATA I 51 MINUTU POČELO JE LJETO

Mjesto na kojem se posebno obilježavao ljetni Suncostaj bilo je i brdo Sv. Vid na otoku Pagu. Tamo se sve do sredine devetnaestoga stoljeća nalazilo 'svetište' ili 'čunčur' s prikazom Sv. Vida, Vidasa, Svantevida, Vidausasa ili Vidarne, ovisno s kojom ćemo ga tradicijom povezati

Ljetni solsticij ili dugodnevnicu slavilo se i u našim krajevima

Istraživanjima Mladena Pejakovića 70-ih i 80-ih godina prošloga stoljeća, utvrđeno je da Sunčeva svjetlost u objektima kao što su Sv. Križ u Ninu, Sv. Juraj u Rovanjskoj, Sv. Pelegrin u Savru i mnogih drugih nije bila samo «ekološka rasvjeta», nego je imala i važnu ulogu u samome kultu

PIŠE:
IVAN STAGLIČIĆ

Početak ljeta znači da Zemlja u svojoj revoluciji zauzima određeni položaj prema Suncu, koji se dalje razvija kroz tri ljetna mjeseca i zbog upadnog kuta Sunčevih zraka uzrokuje više temperature na sjevernoj polutki. U isto vrijeme i iz istih razloga, na južnoj polutki počinje zima. Kad kod nas pak počinje zima, na južnoj polutki je ljeto, jer Sunčeve zrake tada tamo imaju potreban upadni kut.

Astrološki se kaže da Sunce toga dana ili noći ulazi u zodijački znak raka. Na ljetni solsticij počinje taj znak, bez obzira koje zvijezde na nebu trenutačno pokriva odgovarajući sektor. Ovo je važno napomenuti, jer danas, ističući precesiju, pokušavaju obezvrijediti astrologiju, ne shvaćajući da je astrologija, pomicanje proljetne točke poodavno ugradila u svoj, od pamtivijeka, kompletirani znanstveni sustav. Posebno astrologe veseli kad neki neupućeni kritičar govori kako «horoskopi danas više ne vrijede, jer su se zvijezda pomakla», a time je nedvoj-

beno rečeno da su prije tog pomaka horoskopi očito – vrijedili.

Zvijezde vodilje

Ono što se također u zadnje vrijeme pomaklo, svijest je ljudi i njihov odnos prema takvim datumima, kao što su suncostaji ili solsticiji, odnosno ravnodnevnicu ili ekvinociju. Riječ je o datumima koji određuju godišnji hod Zemlje i svog života na njoj i to su, na neki način, ljudi u davnini jako

dobro znali i trudili se dati cijelom tom kretanju prirode i svoj doprinos. Danas se takva nastojanja uglavnom promatraju kroz prizmu bilo etnoloških, bilo religijskih istraživanja, pa se mogu čuti ili pročitati i tvrdnje da u stari narodi «obožavali» zvijezde. Bolje bi bilo kazati da su oni nastojali svoj životni ritam uskladiti s ritmom života oko sebe, a zvijezde su im, kao najveličanstvenija pojava u Univerzumu, u tome bile samo ono, kako

Sunce ulazi u znak raka

ih katkad i danas nazivamo, zvijezde vodilje.

Običaji štovanja ili obilježavanja ovoga datuma nisu, međutim, vezani samo za daleke krajeve i davne ili čak i izumrle narode. I na hrvatskim su se prostorima, često još i do nedavne prošlosti, sačuvala sjećanja da se na važne dane godišnjeg Sunčevog (a zapravo Zemljinog) hoda valja učiniti nešto posebno.

Jedan od likova iz zaboravljenog i još uopće neprocućenog hrvatskog panteona je i Hayebaaj, žaboliki bog, donositelj kiše ili kišni duh. Obično ga se predstavljalo kao velikoga žabca koji predvodi koncert žaba uoči nadolaska kišnih oblaka. Tradicija štovanja ovoga lika najduže se sačuvala na otoku Krku. Da ljeto ne bi bilo sušno, odlazilo se uz bare na kojima se skupljaju žabe i tamo bi djevojke raspletih kosa šibama tukle po vodi ili, još češće, presušanim koritima. Mladići bi, pritom, morali stajati pokraj djevojaka, nositi upaljene baklje i izgovarati odgovarajuće mantre ili čarobne riječi.

Čunčur na Pagu

Mjesto na kojem se posebno obilježavao ljetni Suncostaj bilo je i brdo Sv. Vid na

Stonehenge je mjesto na kojem se obilježavaju početci godišnjih doba

